

Mr. sc. Maja Krtalić
Odsjek za informacijske znanosti
Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera, Osijek

Črnjar, Ljiljana. Narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije: pogled županijske matične službe. Rijeka: Gradska knjižnica, 2005.

Autorica Ljiljana Črnjar voditeljica je županijske matične službe u Gradskoj knjižnici Rijeka. Iz perspektive matične službe daje u 175 stranica ove knjige uvid u djelatnost narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, donosi model njihovog daljnjeg razvoja te prikazuje postojeće stanje školskih knjižnica u Županiji.

U prvom od četiri dijela knjige, naslovljenom Postojeća mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, analizira se djelatnost narodnih knjižnica na području Županije. Polazeći od Zakona o knjižnicama, Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj te Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi, opisuje se status knjižnica Primorsko-goranske županije. Nadalje se u poglavlju daje pregled geografskih i demografskih obilježja te grafički prikaz gradova i općina, broja naselja, broja stanovnika te površine. Uz to se navodi pokrivenost područja Županije knjižničnim uslugama uspoređujući sa Standardima. Svi su podaci popraćeni preglednim grafičkim prikazima.

U nastavku se analiziraju podaci o prostoru i opremi narodnih knjižnica, također u usporedbi sa Standardima, te opisuju primjeri pojedinih knjižnica na području. Zanimljiv su prilog fotografije ulaza u narodne knjižnice u Kostreni, Krku, Opatiji i ogranku Turnić Gradske knjižnice Rijeka. Zatim se daje detaljan pregled postojećeg knjižničnog fonda, statistički podaci o zastupljenosti knjiga, periodike i multimedijske građe. Dani su podaci i o sredstvima za nabavu knjižnične građe s pregledom udjela koji u tome imaju grad ili općina, Ministarstvo kulture te vlastita sredstva. Za svaku narodnu knjižnicu uspoređeni su podaci stvarnog broja knjižničnih djelatnika i broja koji bi trebao biti prema Standardima. Prikazani su i podaci o korisnicima i korištenju knjižnica. Daje se pregled učlanjenosti stanovništva u postotcima te statistički podaci o posudbi, međuknjižničnoj posudbi, posjetima i uporabi Interneta. Podaci o otvorenosti knjižnica također su uspoređeni sa Standardima. Zanimljiv je

podatak i usporedba knjižničnih kataloga po knjižnicama, abecednih i predmetnih, strojnočitljivih i na listićima. Izloženi su podaci o informatiziranosti poslovanja narodnih knjižnica te o korištenim programima. Većina knjižnica koristi program "Medved".

Vrlo bitan dio ovog poglavlja je usporedba osnovnih pokazatelja o djelatnosti u razdoblju 1993. - 2003. godine. Iz podataka koje redovito prikuplja i analizira županijska matična služba izdvojeni su podaci o knjižnom fondu, prinovi knjiga i broju članova za narodne knjižnice Primorsko-goranske županije u desetogodišnjem razdoblju. Analizom i usporedbom svih pokazatelja u odnosu na standarde zaključuje se potreba strateškog planiranja razvoja mreže narodnih knjižnica uz provedbu zakona i standarda.

Mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: projekcija za budućnost naziv je drugog dijela knjige. On se oslanja na međunarodne dokumente, preporuke i smjernice kao što su Kopenhaška deklaracija, Knjižnice i intelektualna sloboda: izjava IFLA/FAIFE o slobodnom pristupu informacijama, Smjernice za knjižnične usluge za mladež te IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga te na Strategiju kulturnog razvitka Republike Hrvatske. Predlaže se model mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u kojem bi Gradska knjižnica Rijeka imala ulogu središta knjižnične mreže Županije, a model bi se sastojao od samostalnih gradskih i općinskih knjižnica s ograncima i stacionarima. Posebno se ističe bibliobusna služba kao ključ za bolju pokrivenost područja knjižničnim uslugama. Predstavljen je i projekt "Primorsko-goranska bibliobusna služba". Nadalje se govori o knjižničnoj mreži na otocima Cresu, Lošinj i Rabu, i osnivanju novih gradskih i općinskih knjižnica. Predstavljeni model usmjeren je prema elektroničkoj umreženosti, interakciji tradicionalne i elektroničke građe, edukaciji, marketingu te virtualnoj i digitalnoj budućnosti.

Treći dio, Narodne knjižnice Primorsko-goranske županije: knjižnice gradova, donosi ukratko pregled svih narodnih knjižnica gradova i općina ove županije s podacima o statusu, imenu ravnatelja, radnom vremenu i adresi, statističkim pokazateljima te povijesnom pregledu svake knjižnice. Uz opisane knjižnice priložene su i fotografije.

Četvrti dio naslovljen je Školske knjižnice Primorsko-goranske županije: pregled stanja. U njemu se, polazeći ponovo od standarda i zakona kao što su Standardi za školske knjižnice, UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice te zakoni o osnovnom i srednjem školstvu, analizira stanje knjižnica u osnovnim i srednjim školama Županije. Podaci su temeljeni na anketi koju je županijska matična služba provela 2002. godine. U odnosu na standarde,

za obje vrste knjižnica analizira se prostor i oprema, knjižni fond, nabava knjižne i neknjižne građe, djelatnici te stručni poslovi. Kao temeljni problemi razmatraju se kadrovska problematika, prostor i oprema te informatička opremljenost.

Na kraju knjige nalazi se adresar osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije prema gradova i općinama s podacima o imenu zaposlenog knjižničara.

Ova je knjiga puno više od pogleda na rad narodnih i školskih knjižnica jedne županije. Stručno je utemeljena. Uz svaki dio knjige, kao i uz svaku opisanu narodnu knjižnicu, naveden je popis literature. Pregledna je i jasna zahvaljujući i brojnim grafičkim prikazima, tabelama i kartama čiji se popis može naći na kraju knjige. Još jedna osobita vrijednost knjige je dokumentacijska, jer donosi fotografije i podatke o povijesti svake opisane narodne knjižnice. Analiza stanja i podataka o radu knjižnica te zaključci na kraju svakog poglavlja daju iscrpan i vrijedan uvid u strukturu i poslovanje narodnih i školskih knjižnica na ovom području Hrvatske, ali se mogu prenijeti i u znatno širi kontekst od navedenog regionalnog. Kako se ističe u Riječi urednice Marije Šegote-Novak, ova je knjiga namijenjena knjižničarskoj zajednici Primorsko-goranske županije i cijele Hrvatske kako bi se mogli bolje upoznati i usporediti, ali i svima onima u upravnim tijelima i široj javnosti koji neposredno utječu na rad i razvoj knjižnica.

Gradska knjižnica Rijeka je za ovu publikaciju dobila nagradu Zaklade Dr. Ljerka Markić-Čučuković za značajan doprinos knjižničarskoj struci u 2005. godini.